

Treplev se impune ca un judecător al lumii sale și apoi ca o victimă a acestei lumi, care îl pedepsește pentru dreptatea lui.

Nina Zarecinaia e o tânără robustă, plină de viață, de așteptări înfrigorate, stingherită de asalturile adolescentului; ca prieten îl agreează, dar ca bărbat, nu. E pasionată însă de Trigorin, ce-i apare în cale. E indiferent, moale. Are însă aura celebrității și puțința de a o duce pe Nina în tărîmul fermecat al teatrului și în marele oraș. Ana Ioana Macaria e încercată de frisonul micii provinciale ce visează capitala – ca și cele trei surori cehoviene. Și de împătımirea pentru abulicul Trigorin (a cărui mască și

lentoare dezabuzată sînt bine concepute de Gheorghe Visu). Nu are, deocamdată, puterea de a figura drama Ninei, femeia înșelată și totuși încărcată de iubire, mama ce și-a pierdut copilul, actrița măruntă și rătăcitoare căreia i s-au năruit idealurile de artă și de viață.

În ultima vreme, unor studenți buni, dar încă nu îndeajuns de formați, li se dăruiesc roluri capitale care-i pot înfrînge înainte de vreme. Nora, Zarecinaia, Antigona reprezintă pietre de moară pentru umeri prea slabi încă. Desigur, încrederea regizorilor e onorată în cazuri ca acelea de mai sus: o anume circumspecție în atare

distribuirii pe funcții de anvergură ar putea însă evita dezamăgirile premature.

Cătălina Buzoianu se dovedește din nou un constructor artist, de perspectivă amplă și idei certe. Ea vede în adîncurile pieselor. Înalță faptele în simboluri. Imaginează lumi. Și creează cutezătoare frumuseți noi, acolo unde se părea că totul e orînduit, statornicit, cunoscut. **Pescărușul** ei dinspre finalul secolului douăzeci are o bătaie de aripă majestuoasă.

VALENTIN SILVESTRU

COMEDII, COMEDII

Nevoia de a rîde, sănătos, „din toată inima”, nu neapărat inteligent ori cu subînțelesuri, este una dintre cele mai firești trebuințe umane, căreia nu i se pot sustrage nici spiritele superrafinate și superintelectuale. Iar faptul că în ultimul timp, mai abilitărcă decît oricînd, repertoriile teatrelor abundă în comedii „ușurele”, declarat „fără pretenții”, reflectă, neîndoielnic, răspunsul adecvat la o solicitare colectivă imperioasă pe care viața cotidiană, tot mai puțin veselă, o explică din plin. A strîmba din nas în fața unor asemenea opțiuni ar fi o dovadă de ipocrizie; a le analiza cu prea multă rigoare – o pornire deplasată. Rămîne doar să vedem în ce măsură spectacolele cu astfel de texte respectă promisiunea implicită care le motivează, de fapt, apariția: aceea de a ne face să ne „prăpădim de rîs”.

Săritura lui Mălăele

PURICELE, adaptare de Horațiu Mălăele după La Puce à l'oreille de Georges Feydeau • TEATRUL „NOTTARA” • Data premierei: 10 octombrie 1993 • Regia: Horațiu Mălăele • Decorul: Mihai Mădescu • Costumele: Luana Drăgoescu • Ilustrația muzicală: Dinu Giurgiu • Distribuția: Horațiu Mălăele (Victor-Emmanuel Chandebise, Poche), Dana Dogaru (Raymonde Chandebise), George Alexandru (Romain Tournel), Cristian Șofron (Carlos Homenides de Histangua), Stelian Nistor (Camille Chandebise), Victoria Cociaș (Lucienne Homenides de Histangua), Valentin Teodosiu (Augustin Ferrailon), Constantin Cotimanis (Doctorul Finache), Sorin Cociaș (Etienne), Cerasela Iosifescu (Antoinette), Bogdan Vodă (Rugby), Ion Siminie (Baptistin), Mihaela Mihuț (Eugénie), Clara Vodă (Olympe Ferrailon), Andreea Măcelaru (Clienta), Daniel Constantinescu (Portarul).

Despre actorul Horațiu Mălăele se poate spune, cu desăvîrșită liniște interioară, că

este un geniu comic, unul dintre acei foarte rari actori a căror simplă ivire pe scenă dezlanțuie automat hohote de rîs; în lectura lui, probabil că și „Mersul trenurilor” ar deveni un succes de ilaritate zguduitor. (La acestea n-ar fi rău ca Mălăele să se gîndească atunci cînd îl încearcă ispita de a supralicita efectele – dar asta e altă chestiune.) Despre farsa Puricele în ureche a lui Georges Feydeau

nu sînt prea multe lucruri de spus – faptul că, de mai bine de un secol, ea „ține afișul” în felurite teatre ale lumii e un argument care îi servește cauza mai bine decît orice comentariu ce i-ar exalta calitățile exemplare pentru specia în cauză: impecabilă înlănțuire de qui-pro-quo-uri, dialoguri spumoase și așa mai departe. O întîlnire între acești doi termeni de rezistență ai oricărei ecuații comice –

© Moment din Puricele lui Horațiu Mălăele

Umor (ne)englezesc

actorul și textul, ambii beneficiind, în plus, de imensă popularitate – garantează din capul locului o „lovitură” de proporții; și Teatrul „Nottara” s-a arătat deosebit de inspirat punând-o la cale, asumându-și, adică, fără complexe, condiția de teatru „de (pe) bulevard”. Un alt termen – indispensabil, de astă dată, reușitei unei ecuații spectacologice în general –, regizorul profesionist, lipsește de aici. Mă întreb însă dacă prezența lui n-ar fi periclitat, deloc paradoxal în condițiile date, rezultatul urmărit. Întrebarea s-a născut tocmai din constatarea că Mălăele și-a luat în serios semnătura pusă în dreptul regiei, sărind mai sus de simpla conducere a jocului comic și încercînd să marcheze în spectacol și unele accente – ideatice, să le zicem. Sînt însă (din păcate) tocmai momentele în care montarea își pierde din vioiciune și din interes, lăsînd la o parte că nici semnificația lor nu e prea clară. Altminteri, Horațiu Mălăele izbutește – lucru mai rar în spectacolele supervizate regizoral de actori – să pună în valoare întreaga echipă de interpreți, dînd fiecăruia prilejul să se desfășoare și să-și capete cuvenita rație de aplauze la scenă deschisă. De această șansă par hotărîți să profite în special aceia care joacă roluri mai mici. Astfel, Sorin Cocîș sau Bogdan Vodă, Cerasela Iosifescu sau Clara Vodă devin, pe rînd, protagoniștii unor scheciuri autonome, al căror haz savuros se integrează fără accidente în ansamblul reprezentației. Tot așa se remarcă, într-o paritură oricum generoasă, Stelian Nistor. Mai puțin „impresionați”, în mod ciudat, dar dincolo de reproșuri se arată titularii rolurilor ample – Victoria Cociaș și Cristian Șofron, Valentin Teodosiu, George Alexandru și Constantin Cotimanis. Actrița de forță care e Dana Dogaru surprinde prin nuanțele țipătoare ce diminuează întrucîtva ponderea evoluției sale, altfel inteligentă și net conturată. Partea leului îi revine, prin forța împrejurărilor, lui Mălăele însuși, care, în dublu rol – timidul Chandebise și șmecher-prostănacul Poche –, alternează mimica, atitudinile și inflexiunile celor două „mășți” cu precizia, dezinvoltura și comicul un pic amar ce l-au consacrat ca un actor inconfundabil.

Spectacolul de la „Nottara” degajă, înainte de orice, o curată și foarte agreabilă bucurie a jocului. De ea s-au lăsat contaminați, pare-se, pînă și mașiniștii; dovadă – promptitudinea și exactitatea cu care se produc schimbările de decor și celelalte „întîmplări” tehnice. Dacă n-ar fi decît asta și Puricele lui Mălăele tot se poate chema un succes fulminant. ■

SCANDAL ÎN CULISE de Michael Frayn. Traducere și adaptare: Cristian Ionescu, Sanda Toma ● **TEATRUL DE COMEDIE** ● Data premierei: 23 iulie 1993 ● Regia: Tudor Mărăscu ● Decoruri și costume: Victor Crețulescu ● Ilustrația muzicală: Tatiana Stoenescu ● Distribuția: Sanda Toma (Dotty Otley, Doamna Clackett), Zoltan Lovăș (Lloyd Dallas, Regizorul), Dumitru Rucăreanu (Garry Lejeune, Roger Tramplemain), Manuela Hărăbor (Brooke Ashton, Vicki), Elvira Deatcu, Luminița Sava (Poppy Norton-Taylor, Regizorul tehnic), Marius Galea (Frederick Fellowes, Șeicul, Philip Brent), Adina Popescu (Belinda Blair, Flavia Brent), Alexandru Pop (Tim Allgood, Electricianul), Candid Stoica (Selsdon Mowbray, Spărgătorul).

Farsa, mai mult sau mai puțin pură, are o frumoasă tradiție în literatura dramatică britanică; nume precum Sheridan, Goldsmith, Pinero, Ayckbourn – pentru a le aminti doar pe acelea cunoscute și publicului nostru – reprezintă tot atîtea modalități de a stîrni rîsul mai ales prin observarea acută a semenilor, prin agregarea situațiilor în mecanisme de un haz irezistibil și prin umorul în egală măsură sec și suculent al replicilor. Listei de mai sus i se adaugă un nume relativ recent impus în comedia englezească – Michael Frayn, a cărui **Noises Off**, tradusă în românește mai întîi cu **Afară gălăgia din scenă**, iar acum cu **Scandal în culise**, a doborît începînd din 1981 multe recorduri de cassă nu numai în Marea Britanie, ci și „pe continent”. Textul e inspirat din lumea scenei și mizează pe efectul de oglinzi paralele al procedeeului „teatru în teatru” (mai exact, „piesă în piesă”), folosit cu o dexteritate uluitoare. Nu are rost să povestesc acțiunea – nici nu mi-ar fi ușor; tot ce voi spune este că, citind textul (în original), am rîs literalmente cu lacrimi, la fel cum mi s-a întîmplat cînd am citit **Secretul familiei Posket**. În nici unul dintre cazuri nu a fost un rîs „cu un înalt conținut”, căci nu era nici pe departe vorba despre vreo satiră subțire sau profundă ori despre altceva de acest fel; era exact genul de amuzament pe care-l produc filmele cu Harold Lloyd sau cele cu Stan și Bran. Pentru a face pe plac spiritelor superioare pot însă nota că arhicunoscuta definiție bergsoniană a comicului („du mécanique plaqué sur du vivant”) își găsește aici o excelentă exemplificare.

Oricum, era absolut firesc ca un asemenea text să intre în atenția Teatrului de Comedie, cu atît mai mult cu cît

această instituție are nevoie ca de aer de un spectacol sau măcar de un titlu care să-i readucă publicul. Titlul a fost găsit. Nu însă, mi-e teamă, și formula de spectacol potrivită a înfăptui miracolul. Pentru a se transforma într-o reprezentație de mare succes piesa nu cere prea mult; „numai” o funcționare perfectă a angrenajului scenic (incluzînd deopotrivă mizanscena propriu-zisă și compartimentul tehnic) și un joc actoricesc impecabil, adică, în cazul de față, alert, precis și, pe cît se poate, elegant. În privința primei condiții lucrurile merg destul de bine: decorul util, dar altfel tare neplăcut ochiului (autor, Victor Crețulescu) oferă cadrul necesar nenumăratelor „intrări” și „ieșiri” în cascadă, iar mișcarea din scenă e desenată cu o anumită rigoare, deși impresia de harababură nu poate fi, uneori, evitată. Abstracție facînd de muzica inutilă, cînd nu tautologică și supărător de „sonoră”, punctul nevralgic rămîne interpretarea, condusă de regizorul Tudor Mărăscu în tonalitatea unui haz gros, truculent și nediferențiat, nu doar neenglezesc, ci și ne-plăcut. Distribuția, alcătuită din actori cu experiență și din studenți, nu e suficient armonizată; s-ar zice că fiecare face cam ce crede, fără să se fi pus dinainte de acord cu ceilalți. Altminteri, nimeni nu joacă „prost” (iar singura excepție este, în schimb, foarte aspectuoasă), dar, în același timp, nimeni nu poate fi, cum se zice, reținut.

Trebuie să menționez că n-am văzut spectacolul la sediu, ci în sala Teatrului „Pan”; mă îndoiesc însă că pe scena proprie arată mult diferit. Ar fi prea frumos.

ALICE GEORGESCU